

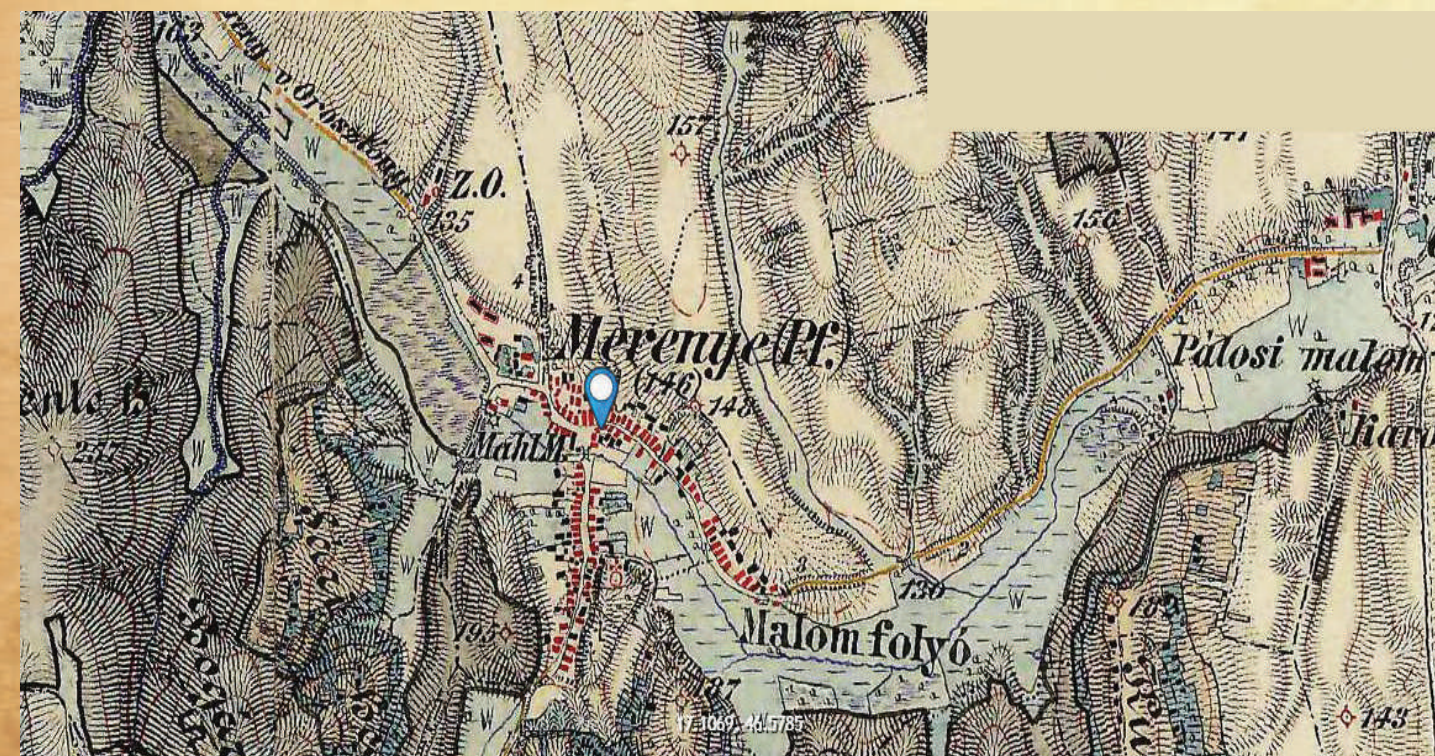
Zalamerenyei vízkincs

Történelmi idők

Az Alsó-Zalavölgy és a Kis-Balaton térségében kiterjedt régészeti ásatások zajlottak, melyek szerint a terület már Kr.e. 5500 körül lakott volt. Mindez igazolja, hogy a mocsárvidék a veszélyek mellett védelmet is nyújtott, és főként az életet adó vizet biztosította. Imre király idején Merenye területének határa még a Zala folyóig terjedt, és a birtok népessége halászati jogot is élvezett. Erre a célra kilenc háznép volt rendelve, akik hetente három nap tartoztak a káptalan részére halászni.

Minden vidék történelmi, de különösen a földrajzi környezet változásait a térség térképei dokumentálják leghitelesebben.

Magyarország katonai felmérési térképei több érdekességet mutatnak a településen. Az első felmérésen jelenik meg először a Pálos malom (egy stilizált malomkerékkel), és a malomtó, a másodikon látható először a „Pálos malom” felirat, míg a harmadik felmérés a völgyben húzódó vízfolyást (mai Orosztonyi-patak) „Malom-folyó” névvel illeti.

Az 1831-re datált **„Zala Vármegye Úti és Vízi Mappája”** is tartalmaz leírást a térség vizeiről:

„Szabar mellynek határ árkaín sok iszap – Nagy és Kis Rada hol azon névű malom folyó és Diósi patak, s végre a Garabontzi malom foló zápor vizeikkel és homok elöntéseikkel a Zala berkébe folynak.”

Földrajzi elhelyezkedés

Zalamerenye a Zalaapáti-hát földrajzi kistáj D-i nyúlványán fekszik.

Éghajlat: az átlagos évi hőmérséklet 9,5–9,8 °C között alakul. A vegetációs időszak átlaghőmérséklete 16,0–16,5 °C. Relatív magas, 1900–1950 óra az évenkénti napsütéses órák száma, a csapadékmennyiség éves átlaga 700–750 mm közötti.

Földrajz és domborzat: az észak–déli tengely mentén hosszan elnyúló, déli irányban kiszélesedő hátság, voltaképpen erősen lepusztult domboság felszíne rendkívül tagolt. A sűrű hálózatu völgyek közötti lejtők és gerincek erősen erodáltak.

Vízrajz: a tagolt domborzaton sűrű vízfolyás hálózat alakult ki. A meredek domboldalakkal kísért völgyekben nagy esésű patakok húzódnak, a lehulló csapadék gyors összegyülekezési idővel jut a vízfolyásokba, melyek szélsőséges vízjárásúak, heves árhullámokkal.

Felszíni vizek

A vízfolyások állapotát csak az ott található vízhasználatok, befogadók elvárásainak és igényeinek fényében lehet minősíteni. Zalamerenye a Zala-Balaton vízgyűjtőn fekszik, ez a nyugati vízgyűjtő a Magyar Tenger legnagyobb részvízgyűjtője. Az innen érkező vizek a Balaton védelmét szolgáló Kis-Balatonon átfolynak, minőségük döntő szereppel bír nagy tavunk vízháztartásában, vízminőségében. A Kis-Balatonba vizet szállító zalamerenyei patakok vízminősége fontos a látszólag távol fekvő Balaton vízminősége szempontjából.

Zalamerenye legjelentősebb vízfolyása az **Orosztonyi-patak** (mely más neveken is ismert a községben: Garabonci-malomárok, Nagygáti-patak, Kiskúti-patak, „Szajna”).

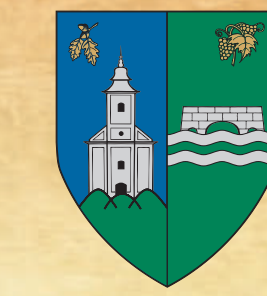
A vízfolyások kezelője a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A Garabonci-vízmércén 2004. augusztus 20.-án mérték az eddigi legkisebb vízállást és vízhozamot, a legnagyobbakat pedig 2005. augusztus 23.-án. Az Orosztonyi-patak **állandó vízfolyásnak minősül.**

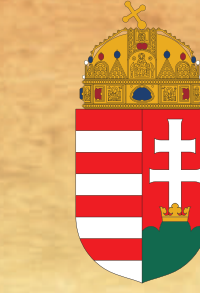
AZ OROSZTONYI-PATAK VÍZÁLLAPOTÁT AZ EU VÍZ-KERETIRÁNYELVÉNEK METODIKÁJA SZERINT MÉRTÉK FEL ÉS ÉRTÉKELTÉK A VÍZÜGYI SZAKEMBEREK. E szerint patak természetes víztestnek

Helyi Értéktár Zalamerenye

ZALAMERENYE

FÖLMLŐVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

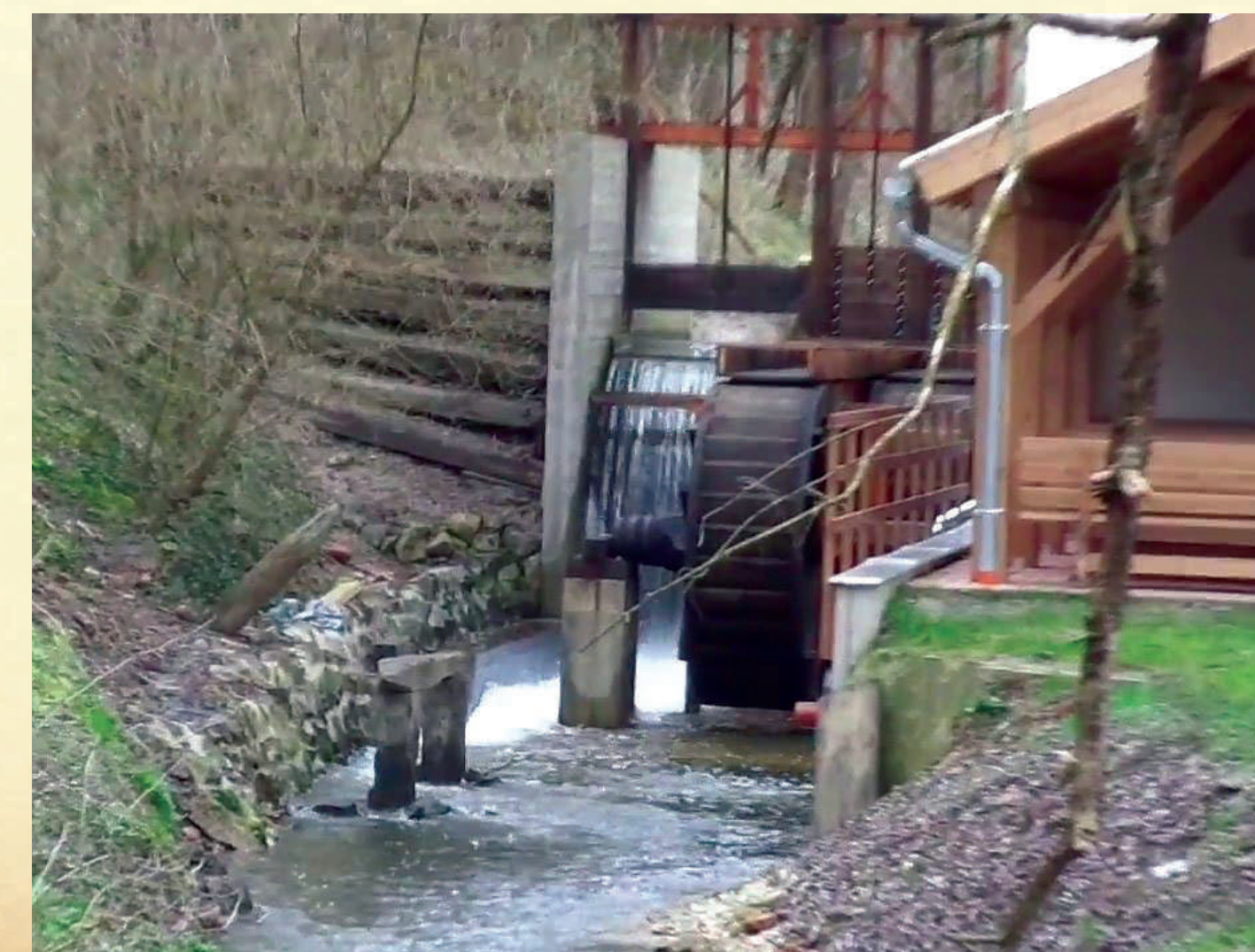
tekinthető. A terepbejárások, vízminőségi vizsgálatok, a szakértői becslések alapján megállapítható, hogy a patak hidromorfológiai, valamint vízminőségi állapota jó.

A vízállapot megőrzése érdekében az térségre készült Vízyűjő-gazdálkodási Terv a következő intézkedéseket javasolja a vízgyűjtőre: a mezőgazdasági termelés tápanyag szennyezésének csökkentése, jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazása az erózió csökkentésére, szennyözőanyag és hordalék lemosódás csökkentése agrotechnikai módszerekkel, környezetbarát állattartás kialakítása.

Vízilétesítmények Zalamerenyén

Pálos malom

Egykor a pálos rend tulajdonába tartozó vízimalom. Első említése az 1400-as évekből származik, az Örményesi Pálos Kolostor birtokában állt. A rend feloszlata után a veszprémi érsek tulajdona, majd 1888-tól magántulajdon, utolsó tulajdonosa Zsuhár Gyula. 1960-ban megszűnt az őrlés. A mostani új tulajdonos a régi tervek alapján felújította a felülcsapott vízkerekes malmot, mely most az 1903-as állapotot tükrözi. A munka 2015 augusztusában fejeződött be, a malom azóta újra működőképes.

A Zalamerenyei-tó

Zalamerenye község Önkormányzatának beruházásában az Orosztonyi-patakon a falu fölött egy völgyzárógátas árvízcsúcs-csökkentő és komplex hasznosítású víztározó épült. A tározó terveit a zalaegerszegi székhelyű VÍZBER Kft. (felelős tervező: Havasi Ferenc) készítette el. A munkák kivitelezője a szintén zalaegerszegi HIDROCOMP Kft. volt.

A tározó völgyelzárás helye: az Orosztonyi-patak 7+631 szelvényében épült 195 méter hosszú völgyzárógát építésével jött létre. Vízyűjtő területe 31, 3 km², üzemi vízfelülete 17 hektár, térfogata 226.800 m³, kb. 350.000 m³ árvízi víztömeget képes visszatartani. A komplex hasznosítási célú tározónál lehetséges, sőt kívánatos is lenne egy átgondolt használat kialakítása.

Felszínalatti vizek

A domborzati adottságok miatt a domblábaknál sok helyütt található fakadóvizes területek, források (pl. Hervas-kút, Aranykút, Kurukhegyi kis-kút). A források sokáig ivóvízül szolgáltak, de estenként a falu népe gyógyító hatást is tulajdonított vizüknek.

A községi ásott kutak talajvizének szerepe gyakorlatilag megszűnt, mivel a községben a vezetékes vízhálózat kiépült.

A településen rétegvízre telepített mélyfúrású kút nincs. A vízgazdálkodási kutatások megállapították, hogy a település alatt kisebb-nagyobb mélységben elhelyezkedő hidegvíz kincs kiváló állapotú, mely potenciált jelenthet a község fejlesztéseiben.

A nagy léptékű, átfogó vízföldtani elemzések szerint vízkémiai szempontból kiváló állapotú porózus termál víztest található a község alatt, mely korlátozott mennyiségben hasznosítható lehet. **E lehetőség vízgazdálkodási szakmai megalapozásához azonban elengedhetetlen részletes hidrogeológiai szakértői vizsgálat készítése.** Karszt és termálkarszt vízáradó azonban nem található a Zalamerenye alatt, ilyen „víz-értékkel” nem rendelkezik, így ilyen vízkészlet használatára alapozni nem lehet.

Nádor István